

ÀFRICA ALONSO

Una llum tímida

Empúries

Àfrica Alonso

Una llum tímida

Editorial Empúries

Barcelona

Primera edició: maig del 2024

© Àfrica Alonso Bada, 2024

Els textos d'*El somni d'una nit d'estiu*, de William Shakespeare, han estat adaptats per Àfrica Alonso a partir de les traduccions de Josep M. de Sagarra i Joan Sellent.

© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.
Editorial Empúries
Diagonal, 662-664 – 08034 Barcelona
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Grup62
DIPÒSIT LEGAL: B. 7.239-2024
ISBN: 978-84-19729-34-7

La lectura obre horitzons, iguala oportunitats i construeix una societat millor.
La propietat intel·lectual és clau en la creació de continguts culturals perquè sosté l'ecosistema de qui escriu i de les nostres llibreries.

En comprar aquest llibre contribueix a mantenir aquest ecosistema viu i en creixement.

A Grup62 agraïm que ens ajudeu a donar suport així a l'autonomia creativa d'autors i autors perquè puguin continuar desenvolupant la seva funció.

Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra. Podeu contactar amb CEDRO a través del web www.conlicencia.com o per telèfon al 91 702 19 70 / 93 272 04 47.

Primera part

TOTES LES HISTÒRIES COMENCEN
AMB UNA LLUM TÍMIDA

La Isabel deixa la maleta a terra i s'eixuga el front xop de suor amb la mà. Per la finestra del pis, gris i petit, no hi passa ni un bri d'aire, només se sent la cridòria del que sembla ben bé el poble sencer aplegat a fora.

—Tota la setmana són les festes patronals de la Mare de Déu de la Misericòrdia. —La noia, jove, treu el cap per la finestra de l'habitació i assenyala el carrer.— La processó passa just per aquí sota i ja deu estar a punt de començar, així que, si vol sortir a veure una mica el poble, no hauria de trigar gaire.

La noia la mira amb les claus a la mà, impacient.

—Dilluns vindrà en Jaume, que és el practicant, a ensenyar-li com va l'aigua.

La Isabel no diu res. Intenta fixar dins del batibull que té al cap qualsevol pregunta que necessiti resoldre, abans que la pressa porti el seu únic referent al poble a sortir per la porta. Sent els cercles humits de suor a sobre el vestit gris fosc. Ha vingut pensant només a poder fer-se una dutxa d'aigua ben freda.

—I fins dilluns no podrà venir?

—És que demà és diumenge i és la missa major, i... Doña Consuelo em va dir que li donés les claus i prou.

—Ah, bé... I que viu a prop, ell?

—Sí, i tant. Viu aquí, al pis de baix.

—El practicant viu aquí baix?

La noia fa que sí amb el cap. Hi ha una persona punxant les venes de la gent just a sota d'on ella dormirà?

—Em pensava que en aquest edifici només hi vivíem les mestres.

—No... Les mestres, les fadrines, viuen a l'altre bloc, més amunt del poble —diu en un castellà dubitatiu, farcit de valencianades—. Allà hi ha Doña Ana. I després hi ha Doña Carmen, que és del poble de tota la vida, i...

—Però jo substitueixo Doña Ana.

—Ah, doncs...

La noia s'arronsa d'espallles. La Isabel no entén per què no li ha tocat viure a l'edifici de les mestres, on es veu que vivia la tal Doña Ana, ni per què li ha tocat anar al que és just a la plaça principal del poble. Però no ho vol preguntar a aquesta noia, que sembla més jove que ella i que ja es nota que no en pesca ni mitja. Es produeix un silenci incòmode i algú a fora crida: «No s'amunteguin! Posin-se en ordre!».

—Les claus.

La Isabel les agafa.

—Escolti... i què és, aquella porta?

Li assenyala amb el cap una porta més petita del normal al fons de l'habitatge.

—No ho sé, però segur que en Jaume o Doña Consuelo l'hi diran. —Se la mira amb recel, esperant que la Isabel no l'ataballi amb noves preguntes, i, abans que pugui obrir la boca, diu:— Bé, doncs... Adeu! —I se'n va, com un ratolinet alliberat.

La Isabel mira bé al seu voltant. El pis, o més ben dit, l'habitació, és petita, i tot i així, es veu buida.

Es treu el vestit, tot suat d'haver anat enxubada al tren, i el llança a terra amb plaer. S'asseu al llit per mirar-se bé un moment la seva nova llar. Les parets estan pintades d'un blanc esmortèit i disposa dels objectes justos: l'armari o la porta que la noia no ha sabut dir-li què amaga, el llit, estret i prim, una pe-

tita cuina amb una pica de pedra vermella i un fogonet. Una taula, massa gran en comparació amb el llit, guarneix el centre del pis. Al damunt, un gerro buit i brut. No hi ha cap cadira. A un costat de l'única finestra de la cambra, un lavabo minúscul. Les rajoles grogues són boniques. És realment petit: justet per encabir-hi un vàter, una pica i un poal gran de metall per rentar-se, buit d'aigua, tal com la noia li ha advertit.

S'apropa a la finestra, enretira una mica la persiana i observa la plaça. La processó encara no ha començat. La Isabel entén que els que vagarejeren portant a coll el baiard amb la Verge són el grup d'homes que s'està organitzant per ordre d'alçada, els baixets a davant i els alts a darrere. Els flanquegen uns quants militars vestits de caqui, amb carrabines recolzades al palmell de la mà, apuntant al cel, i gorres com avions de paper damunt dels caps. Les mares i altres noies aguanten els nadons, totes amb el cap tapat amb un vel negre i algun de blanc. Hi ha nens que marranegen, d'altres s'empenyen per arribar a una taula llarga on una senyoreta els encén un ciri llarg i blanc. A la majoria se'ls apaga només de fer dues passes i, després d'una enrabiada breu, tornen a posar-se al final de la cua. «Pos tan ràpid no començarà, la processó...». Veu com arriba a la taula la noia que fa un moment li ha donat les claus. Xiuxiueja alguna cosa a la dona asseguda i totes dues miren cap a la finestra on hi ha la Isabel, que deixa anar els llistons de la persiana ràpidament per no ser vista. Treu de la maleta un altre vestit: el blau, el bo. El volia guardar per dur-lo net el primer dia a l'escola, però ara no té altre remei que posar-se'l. Abans de tancar la porta, agafa de terra el gris fosc, el que s'havia tret, i el penja sobre el retrat del Generalísimo que presideix la finestra.

Surt. La calor li cau a sobre com una galleda de líquid espès. De seguida es veu atrapada entre bracets infantils, molls de suor i sense cap intenció d'obrir-li pas, com mobles col·locats enmig que ha d'anar apartant a colzades. Passa com pot entre ells, per darrere del rector i els seus escolans, i arriba a la canto-

nada d'aquell carrer amb la plaça Major. En aquell punt no pot fer més que passar pel bell mig de l'inici de la processó. Des de l'altra banda, busca un lloc on poder guaitar, apartada de la gent. S'acaba posant a prop de les taules exteriors del que fa pinta de ser l'únic bar del poble, on uns senyors grans reposen el cul i fumen puros gruixuts. Encara hi ha tant de sol que a l'aire no destaca la claror dels ciris dels nens.

Un dels vells asseguts a la taula de darrere seu aixeca un bastó, llarg i prim, i li dona uns copets a la cintura per fer-la apartar-se, sense moure's ni un centímetre de la cadira. La Isabel s'enrojola i mira endavant. La processó per fi està a punt de començar. Algú dispara un tret al cel, la Verge levita per damunt dels caps dels homes, com el rai d'un naufrag sobre una onada, i la gent comença a caminar a poc a poc. Una pila de nens duen a les mans, amb emoció i cura, els ciris encesos.

D'entre ells, la Isabel veu sortir de sobte una anciana amb una bata de flors tronada i els cabells blancs i cresps. L'anciana obre una boca enorme i esdentegada, i empeny la multitud cap als costats. Després corre espaiada cap endavant, proferint un xiscler agudíssim. La gent d'entrada s'alarma, alguns nens cauen, confusos i molestos, i l'estructura de la Verge trontolla perillosament entre els crits dels assistents i el torbament dels militars, en tot un caos generalitzat. L'anciana fuig sense mirar enrere; el seu bram esgarriat se sent d'un bon tros lluny.

Aleshores la Isabel sap que no es quedarà gaire temps a Manuel.

El diumenge és el dia en què la Carmen se sent especialment guapa. Triga una bona estona a pentinar-se; es perfuma. Suca els dits a la llauna de Nivea i s'estén la crema per cada centímetre de la cara, amb moviments rodons i manyacs als seus pòmuls generosos com dues salutacions. Treu les arracades a passejar, que guarneixen unes orelles ansioses de sentir altres veus que no siguin la de la mare o la del pare. Només hi va haver un diumenge que no va acompanyar la família a l'església, tenia una migranya tan i tan forta que es va haver de quedar tancada a l'habitació amb les persianes completament abaixades. Es va abraçar al coixí i es va quedar ben quieta, durant hores, enmig d'un silenci que convivía amb la seva pròpia respiració. Mai se n'havia adonat, del silenci que es feia al poble els diumenges al matí. Va sentir com si Déu i el món sencer s'haguessin tancat dins l'església i l'haguessin deixat a soles amb les cases i els gats. Després van tornar tots i, quan es va despertar, els va sentir que dinaven a sota, amb el plinc i el plonc de la coberteria.

Però aquest diumenge tothom és al carrer; ella, contenta, va de bracet de la seva tia Nieves, que li pregunta quin dia tornen a començar les classes.

—Doncs dimecres, en acabar les festes.

La Carmen ha intentat dir-ho fluixet, però la seva mare ho ha sentit. De vegades sembla que la seva tia fiqui la pota a pro-

pòsit. La seva mare fa cara de posar-se a plorar i es tapa amb el vel negre.

—Ves, Amparo, no passis ànsia, tu, ara! Ni que la nena marxés a viure a València!

El seu cosí Julito, que va al darrere, diu:

—A aquest pas no et podràs casar mai.

—No siguis així... Que vosaltres no podeu entendre que les mares estimem els fills amb una devoció tan gran..., tan gran... que quan no us tenim a prop només fem que patir... —La tia Nieves recolza el cap sobre la seva espatlla i l'estira una mica de la mantellina de blonda.

La Carmen mira la seva mare, que camina amb posat compungit, però avui ni tan sols ella, ni la tieta, li poden fer perdre el bon humor. No li han agradat mai les vacances, però els dies just abans de tornar a treballar, sí. És aquella petita transició, de dos, tres dies, en què tothom es torna diferent, desconegut en el bon sentit. I això la inclou a ella. Torna de la casa de Gandia amb la seva família pocs dies abans que s'acabin les festes i, en secret, se sent una mica com si fos el seu aniversari i el poble es vestís amb banderetes i música per rebre-la, compartint la seva alegria de tornar. Ella ofereix al poble una versió de si mateixa una mica millorada, més bonica si és possible, més flairosa, com un ram al qual es van afegint flors i un llaç. La banda que recorre els carrers, els nens amb els petards, els coets d'eixida per rebre la Mare de Déu, les garlandes, els sopars a l'aire lliure... La gent va polida, disposada, nova. I ella intenta ser algú nou, també.

Arriben a la plaça del Caudillo —per als pobletans, la plaça del Sol—, plena a vessar de gent. El campanar de color groc, del mateix groc que la llum del sol, les banderes vermelles i negres de la Falange, la creu gravada a la paret de l'església. En Julito espanta una vespa que li ronda el cap, i va a saludar els seus amics imponent una veu un pèl més greu. Les del grup de teixidores d'Acción Católica deuen haver teixit la bandera, per-

què el fanal està cobert pels colors vermell i groc, amb fil de llana. Hi ha tant de moviment que a la seva mare ja li ha passat el disgust de fa un moment i saluda amb dos petons d'aquells que es fan a l'aire a les senyores. Totes es pregunten per les vacances. La Carmen gaudeix dels ulls dels altres i de l'afecte amb què tracten la seva família. Se li atansa la mare de la Catalina, amb el fill gran que està estudiant enginyeria, ni més ni menys, i li estreny les mans entre les seves com qui sosté un colom blanc, i li diu que aquest estiu la seva filla no parlava de res més que de tornar a l'escola. «Però què els dona, vostè?!», va dient la mare de la Catalina, i a la Carmen se li tanquen els ulls de somriure tant.

I abans d'arribar a la porta de l'església, un grup de nenes criden el seu nom, corren fins a la plaça i se li abraonen al damunt, abraçant-se-li a la cintura. Les nenes parlen totes a la vegada, esvalotades de veure-la i també de veure's després de tants dies. Traspuen una emoció molt semblant a la de la Carmen, però ella ha d'exterioritzar-la amb una mica més de prudència.

—Maestra Carmen! Maestra Carmen!

—Xe, fuig, que hi estava jo!

La Marina, la Lourdes, la Marita, la Catalina, la Lola, la María José... Totes amb un llaç adornant-los els cabells, l'abraquen tan fort que la Carmen perd una mica l'equilibri.

—Maestra, l'hem trobat molt a faltar!

—Sí!

—Miri, miri, maestra!

La Lola Sangil, que sempre ha estat la més esquifida de totes, s'assenyala les dents minúscules, entre les quals, un espai buit. Les nenes atenen el que la Lola exhibeix i algunes es palpen la boca, buscant-hi també alguna cosa que puguin mostrar.

—A mi també m'han caigut, mire! —La petita de les Cortés, la Marita, la intenta apartar amb el colze i s'estiragassa les comissures amb els índexs per oferir a la Carmen una geniva també esdentegada.— Se me van posar una damunt de l'altra i

no queia, i no queia! Se me van sobreposar i ma mare me va dir que quasi quasi hem d'anar de veres al dentista de Xàtiva a peu i tot!

—Déu-n'hi-do! Que grans i guapes que us heu fet. Heu llegit molt, aquest estiu?

—Ma germana aquest any ja va amb les grans! La tindrà a vostè de maestra —diu la Marita.

—Ah, sí? I a veure, on és la teva germana?

La nena es gira cap a l'església, assenyalant amb el dit cap a una munió de gent aplegada davant la porta.

La Carmen veu Doña Consuelo a l'instant, tan seriosa com sempre i amb unes faldilles negres que semblen un tendal. «Mare meva, es deu estar rostint de calor...». La Carmen va cap a ella amb un somriure d'orella a orella i les nenes la segueixen com un estol d'aneguets. Hi ha algú més al costat de la directora.

—*Niñas!* Disciplina! Au, vinga.

Doña Consuelo les dispersa amb aquesta ordre contundent. Es queden elles dues i l'acompanyant desconeguda, que mira sobretot a terra i està una mica pàl·lida. La noia és tan rossa que, amb el sol tocant-li directament al cap, sembla que tingui els cabells blancs. Duu les mans a les butxaques d'un vestit blau que li va una mica gran, i això que és alta. Segur que ara mateix li agradaria ser bastant més menuda i poder-se amagar, perquè fa la mateixa cara que les nenes quan agafen un virus estomacal.

—Doña Consuelo! Quina alegria de veure-la. Com ha anat l'estiu? —Els ulls de la Carmen es mouen de l'una a l'altra, i els seus pòmuls saluden, saluden molt.

—Preparant el curs i deixant-ho tot enllestit. Hi ha molta feina, molta. —La directora ja es mostra estressada abans i tot que comenci el curs, i mira amb severitat al voltant, com si la gent a la missa major ja n'estigués entorpint l'inici.

—És clar... Gràcies, no sé què faria aquest poble sense vostè. Sempre tan necessària i complidora. Quina sort que tenim!...

—La Carmen posa la mà sobre el colze roent de la directora, representant una escena d'elogis que no està escrita enlloc però que és igual cada any.

—Anem cap a dins. —Doña Consuelo entra a l'església, i aleshores sembla recordar-se de la presència de la noia rossa.— Ah, aquesta és Doña Isabel. Ha estat destinada des de Catarroja. És qui substituirà Doña Ana aquest curs.

—Oh! Quina meravella! Soc Doña Carmen, jo, la mestra de quart. —La noia inclina lleument el cap a tall de salutació.

La Carmen fa cara de sorpresa. Hauria dit que la noia no parlava la seva llengua.

Tothom va entrant a l'església, estreta però alta, pintada tota de rosa i daurat. Desenes i desenes de vanos negres esvoleguen des dels bancs com una bandada d'estornells.

—Doña Carmen és de les nostres mestres més considerades. Fa dos anys que és amb nosaltres.

Doña Consuelo se senya i fa una petita reverència en direcció a l'altar. La Carmen fa el mateix i la noia se senya malament, de dreta a esquerra. «Segur que no és estrangera?». La directora aixeca la barbeta indicant la part de davant de l'església.

—Seurem allà, al segon banc de la dreta. —La noia assenteix.

—Qualsevol cosa que necessiti, jo jaestic... Bé, tiri, tiri! Ja parlarem, disculpi!

Se separen de pressa i ja toca estar en silenci. La Carmen busca la seva mare entre les senyores i s'asseu saludant-les totes entre murmuris, somriures i vels. El mossèn s'apropa a l'altar i besa l'ara. La missa comença i el xiu-xiu de la gent s'afebleix. La Carmen mira al voltant, contenta, i els ulls se li aturen al segon banc. Uns segons més tard, la noia rossa es gira cap a ella i les dues es miren. La noia li retorna un somriure tímid.